

MEDENİ USUL HUKUKU

MEDENİ USUL HUKUKU HAKKINDA GENEL BİLGİLER

- Hukuk, beşerî münasebetlerin cebrî nizamı olarak tanımlanır.
- Bu bağlamda hukukumuzda üç temel yargı kolu bulunmaktadır. Bu yargı kolları; anayasa yargısı, idari yargı ve adli yargı şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Adli yargı da hukuk yargısı ve ceza yargısı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.
- İşaret ettiğimiz bu yargı kolları arasında dersimizin konusunu hukuk yargısı (medeni yargı) oluşturmaktadır. Medeni yargı ise çekişmeli yargı ve çekişmesiz yargı olmak üzere ikiye ayrılarak incelenmektedir. Medeni usul hukuku bakımından asıl olan çekişmeli yargıdır. Medeni usul hukukunun temel kaynağını teşkil eden Hukuk Muhakemeleri Kanunu da esas olarak çekişmeli yargı kurallarını düzenlemektedir. Ancak, önceki dönemlerden farklı olarak çekişmesiz yargı kurallarına da açıkça yer verilmiştir.

MEDENİ USUL HUKUKU HAKKINDA GENEL BİLGİLER

- Toplumsal düzeni sağlayan diğer kurallardan farklı olarak, hukuk kurallarına uymamak bir yaptırımı gerektirir. Başka bir ifade ile hukuk kuralları devlet yaptırımı ile desteklenmiş kurallardır. İhkakihakkın (kendi kendine hak alma) yasak olması nedeni ile hukukun emir ve yasaklarına uymama hâlinde bu yaptırımı uygulama ve yerine getirme görevi devlete aittir
- **Not:** Bu yaptırımların uygulanabilmesi, kural olarak bir mahkeme kararının (emrinin) varlığına bağlıdır
- *Yargılama sırasında mahkemenin uymak zorunda olduğu bu kurallar, usul kuralları olarak nitelendirilir.* Bu noktada usul, esasın teminatını teşkil eder. Jhering bu hususu “şekil keyfiliğin can düşmanı, hürriyetin ikiz kardeşidir” biçiminde ifade etmiştir.
- **Medeni Usul Hukukunun Diğer Hukuk Alanları İçerisindeki Yeri ve Anlamı**
 - Bütün bunlara karşılık özel hukuk alanı kişilerin eşitliği ilkesi üzerine oturtulmuştur. Bu alanda bazen tek taraflı hukuki işlemler de yapılabilmektedir. Bu işlemlerde ise işlemi yapan kişinin iradesine önem atfedilmektedir. Bu bağlamda olmak üzere, evlenme kişilerin eşit ve serbest iradesine bırakılmıştır. Evlenmek isteyen bireylerin hukuk önünde birbirlerine bir üstünlükleri yoktur. Benzer şekilde bir sözleşmenin kurulması bakımından da, o sözleşmenin taraflarının eşit ve özgür iradeleri önemlidir. Vasiyet bırakılması tek taraflı bir hukuki işlemdir. Burada ise vasiyet bırakan kişinin tek taraflı ve özgür iradesi çok önemlidir.
 - Medeni usul hukuku, özel hukuk-kamu hukuku ayrımı dikkate alındığında, hem özel hukuka ilişkin unsurları hem de kamu hukukuna ilişkin unsurları bünyesinde barındırmaktadır. *Medeni usul hukukunun konusunu (istisnaları olmakla birlikte) özel hukuk ilişkileri oluşturur.* Mesela, boşanma davaları medeni usul hukukunun kapsam alanına dâhildir. Ancak boşanma kararı verilebilmesi için bir mahkemeye ve yürütülecek bir yargılama faaliyetine ihtiyaç vardır

Sonuç olarak, medeni usul hukuku hem özel hukuk hem de kamu hukukuna ait unsurları bünyesinde barındıran sui generis (kendine özgü) bir hukuk alanıdır.

Hukuk bilimi incelenirken yapılan diğer bir ayrım ise maddi hukuk - şekli hukuk ayrımıdır. Maddi hukuk tabiri, işin esasının ve içeriğinin düzenlendiği hukuk alanlarını ifade etmek üzere kullanılmaktadır. Özel hukuk sahasındaki maddi hukuk kuralları, bir hak bahşeden, bir hakla ilişki kuran veya bir yetki veren hukuk kuralları şeklinde ifade edilebilir. Özel hukuk sahasında, medeni

hukuk, borçlar hukuku, ticaret hukuku kuralları bu şekilde nitelendirilebilir. Buna karşılık şekli hukuk kuralları bir hak bahşetmez, bir hakla ilişki kurmaz. *Şekli hukuk kuralları, bir hakka ulaşılmasına veya bir hakkın korunmasına veya tespitine hizmet eder. Bu çerçevede icra ve iflas hukuku, medeni usul hukuku, ceza muhakemesi hukuku ve idari yargılama hukuku şekli kurallar içeren hukuk alanları olarak nitelendirilebilir.*

Sonuç itibarıyla medeni usul hukuku, “özünde özel hukuktan kaynaklanan uyuşmazlıkları çözmeye yönelmiş, adli yargı alanında ki hukuk mahkemelerinin çalışma düzen ve yöntemleri ile yargısal faaliyetlerin yürütülme biçimini belirleyen; özel hukuk alanındaki haklara ulaşılmasına veya onların korunmasına ya da tespitine hizmet eden şekli bir hukuk dalıdır” biçiminde tanımlanabilir.

• Medeni Usul Hukukunun Amacı

- Bu çerçevede medeni usul hukukunun amacı konusunda ileri sürülen görüşlerden en eskisi ihkakıhakkın engellenmesidir. Hukukun geçirdiği evreler dikkate alındığında, bu gün için bu yaklaşımın pek de benimsenebilir olduğu söylenemez [2].
- Medeni usul hukukunun amaçlarından bir diğeri de toplumsal barışın sağlanmasına hizmet etmektir
- Medeni usul hukukunun amacı konusunda ileri sürülen başka bir görüş ise medeni usul hukukunun amacının kesin hükme ulaşmak olduğunu ileri sürer.

Fakat, bu yaklaşım da yargılama faaliyetinin usuli niteliğini göz ardı ettiği için eleştiriye açıktır.

- Medeni usul hukukunun sübjektif hakların korunmasına hizmet etme, adaletli karar verilmesini sağlama gibi amaçlarının varlığından da bahsedilmektedir. *Nihayet, bugün için daha fazla kabul gören yaklaşım, maddi gerçeği araştırma ve maddi gerçeğe ulaşmanın medeni usul hukukunun en başta gelen amacı olduğu yönündedir. Maddi gerçek ile ifade edilen, tarafların dava konusu ettikleri uyuşmazlığın gerçek sebebinin ortaya konulmasıdır.*

Medeni Usul Hukukunun Kaynakları

Medeni usul hukukunun kaynakları esasen hukukun kaynaklarına paraleldir.

Bu çerçevede medeni usul hukukunun kaynaklarını; yazılı kaynaklar, örf ve adetler, kazai (yargısal) ve bilimsel içtihatlar şeklinde belirlemek mümkündür.

Yazılı kaynaklar denildiğinde öncelikli olarak Anayasa ve ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Lahey Sözleşmesi gibi) akla gelir. Yazılı kaynakların en önemli kısmını ise kanunlar oluşturur. *Bugün için medeni usul hukukunun kaynağını oluşturan en önemli kanun 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’dur.* Ayrıca, ilga (yürürlükten kalkmış) olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’nun kanun yollarına ilişkin bazı hükümleri de hâlâ uygulanmaya devam etmektedir. Bu kanunlar dışında, Türk Medeni Kanunu, Türk Borçlar Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve İş Mahkemeleri Kanunu gibi diğer bazı kanunlarda yer alan usul hukukuna ilişkin düzenlemeler de medeni usul hukukunun yazılı kaynaklarını oluşturur.

- Medeni usul hukukunun en önemli yazılı kaynağını oluşturan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) 1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun ile, ülkemizde 18.06.1927 tarihinden beri yürürlükte bulunan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu (HUMK) yürürlükten kaldırılmıştır 20 Temmuz 2016 itibarıyla Bölge Adliye Mahkemeleri fiilen de faaliyete geçtiğinden, 6100 sayılı Kanun’un değişik geçici 3/2’nci maddesi hükmü gereği, bu tarihten sonra verilen kararlar artık (1086 sayılı Kanun hükümlerine göre değil) 6100 sayılı Kanun hükümlerine göre kanun yollarına götürülecektir.
- *Kanunların dışında, medeni usul hukukunun önemli kaynaklarından birisi de, Bölge Adliye Mahkemeleri ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdari ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik’tir.*
- *Yargısal (kazai) içtihatlar da, medeni usul hukukunun yazılı kaynakları arasındadır.*

- *Yargıtay'ın İçtihadı Birleştirme Kararları, adli yargı alanındaki tüm mahkemeleri bağlayıcı niteliktedir. Bilimsel içtihatlar ise öğretide (doktrinde) yazılmış bilimsel eserleri ifade etmektedir. Bu eserler de mahkemelerin başvurabileceği yazılı kaynaklar arasında yer almaktadır*
- **Medeni usul hukukunun yer bakımından uygulanması**
- Bu çerçevede esasa ilişkin hukuk kuralları bakımından (maddi hukuk kuralları) hakkın doğduğu yer hukuku (lex causa); usul kuralları bakımından ise hâkimin hukuku (lex fori) uygulanır
- *Şu hâlde medeni usul hukukunun yer bakımından uygulanmasında hâkimin hukuku (lex fori) ilkesi geçerlidir. Bu nedenle ülkemiz sınırları içerisinde görülen hukuk davalarında Türk medeni usul hukuku kuralları uygulanacaktır*
- **Not:** Medeni usul hukuku kurallarının yer bakımından uygulanmasında hâkimin hukuku (lex fori) ilkesi geçerlidir.
- **Örnek:** İsviçre'de yapılmış bir satım sözleşmesinden kaynaklanan bir uyuşmazlık hakkında Türkiye'de dava açılırsa, sözleşmenin geçerli olup olmadığı veya taraflara yüklediği hak ve yükümlülükler İsviçre Hukuku'na göre belirlenir. Ancak, davanın açılması ve yürütülmesi şekli Türk Hukuku'na tabi olur
- **Medeni usul hukukunun zaman bakımından uygulanması**
- *Bu kuralların uygulanmasında “derhâl uygulanırlık” prensibi geçerlidir. Bu çerçevede, kanunda aksine bir düzenleme olmadığı sürece usul kuralları yürürlüğe girdikleri andan itibaren derhâl uygulanırlar. Ancak bazen kanunda aksine bir hüküm olabilir.*
- . Mesela 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 448'nci maddesinde, bu kanun hükümleri tamamlanmış işlemleri etkilememek kaydı ile derhâl uygulanır” hükmüne yer verilmiştir. Buna göre, görülmekte olan bir davaya ilişkin olarak Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı, bu Kanun yürürlüğe girdiği sırada o davadaki usul işlemlerin tamamlanıp tamamlanmadığına göre belirlenir

YARGI TEŞKİLATI

- **Yargı ve Yargısal Faaliyet**
- Yargılama faaliyetini ifade etmek üzere birisi şeklî (organik) diğeri ise maddi olmak üzere iki temel kriterden hareket edilir. Şeklî (organik) kriterde tanımlama yargılama faaliyetini yürüten makama göre yapılır. Buna göre yargılamayı yürüten makam olan mahkemelerin her türlü faaliyeti “yargısal faaliyet” olarak nitelendirilir. Fakat, mahkemelerin davaları yürütmek dışında, kalem işlerinin yürütülmesi ve personelle ilgili faaliyetleri dikkate alındığında, şeklî (organik) kriterin yargısal faaliyeti tanımlamada yetersiz kaldığı görülmektedir. Yargısal faaliyetin tanımlanmasında, asıl olarak maddi yargı kriteri dikkate alınmaktadır. *Buna göre, hâkim sıfatına sahip kişiler tarafından soyut hukuk kurallarının (kanun hükümleri, yönetmelik hükümleri, sözleşmeler vs.) somut olaya (dava konusu yapılmış maddi vakıya) yargılama mekânları içerisinde belirli usuli kaideler (mesela medeni usul hukuku kuralları) çerçevesinde uygulanması, yargısal faaliyet olarak nitelendirilmektedir.*
- **Not:** Yargılamayı yürüten makam olan mahkemelerin her türlü faaliyeti “yargısal faaliyet” olarak nitelendirilir.
- **Yargı Yolları**
- **Genel olarak yargı yolları ve yargı yolları arasındaki ilişki**

- Türk yargı teşkilatını üç ana başlık altında incelemek mümkündür. Ülkemizde var olan askeri yargı kolu 16.04.2017 tarihli referandum ile Kabul edilen 21.01.2017 Tarih ve 6771 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır. Bunlar:
- Anayasa Yargısı
- Adli Yargı
- İdari Yargı
- Bu nedenle bir yargı kolunun görev alanına giren bir uyuşmazlığın başka bir yargı koluna giren mahkeme tarafından görülmesi mümkün değildir. *Bir yargı kolunun görev alanına giren bir uyuşmazlık başka bir yargı koluna ait mahkeme önünde ileri sürülürse, taraflar her zaman yargı yolu itirazında bulunabilecekleri gibi mahkeme de her zaman bu uyuşmazlığın çözümünün kendi yargı yetkisi içerisinde kalmadığı gerekçesi ile görevsizlik kararı verebilir.* Bu husus, yargı yolu ilişkisinin dava şartı olmasının doğal bir sonucudur
- bu uyuşmazlığın hangi yargı koluna ait mahkemeler tarafından giderileceği Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından belirlenir
- **not:** Anayasa Mahkemesinin kararları kesin olup, yasama, yürütme ve yargıyı bağlar.

vd.). Uyuşmazlık Mahkemesinin bu konulara ilişkin verdiği kararlar uyuşmazlığın tarafı olan yargı kolları bakımından bağlayıcıdır.

Anayasa yargısı

Bu yargı kolunun tek mahkemesi Anayasa Mahkemesidir. Anayasa Mahkemesi, anayasa değişikliklerinin şekil bakımından, kanun, KHK ve TBMM içtüzüğünün hem şekil hem de esas bakımından anayasaya uygunluğunu denetler. Bunun dışında, siyasi partilerin kapatılması davalarına bakar ve Yüce Divan sıfatıyla yargılama yapar. Ayrıca, siyasi partileri de mali yönden denetler. *Anayasa Mahkemesi kararları; yasama, yürütme ve yargı olmak üzere herkesi bağlayacağından, Anayasa Mahkemesi ile diğer mahkemeler arasında herhangi bir uyuşmazlık çıkması söz konusu olmaz. Anayasa Mahkemesi kararları kesin ve bağlayıcıdır (Any md. 153). Anayasa Mahkemesi ile diğer yargı kollarına dâhil mahkemeler arasında ortaya çıkan yargı yolu (görev) uyuşmazlıklarında Anayasa Mahkemesinin kararları esas alınır (Any md.158/III).*

- Anayasa Mahkemesinin en önemli görevlerinden birisi de bireysel başvuruları incelemektir.
- **Askerî yargı**
- Bu yargı kolunun dayanağını oluşturan Anayasa'nın 145'nci maddesi 16.04.2017 tarihli referandum ile kabul edilen 21.01.2017 Tarih ve 6771 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır. Ayrıca aynı kanun hükmü ile, askerî yargının üst mahkemeleri olan Askerî Yargıtay'ın düzenlendiği Anayasa'nın 156'ncı ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesi'nin düzenlendiği Anayasa'nın 157'nci madde hükümleri de yürürlükten kaldırılmıştır
- **İdari yargı**
- Bu dayanağı, Anayasa'nın 155'nci maddesinde yer alan ve idari yargı alanında verilen kararların son inceleme merci olan Danıştay'a ilişkin düzenlemeler oluşturmaktadır.

aslında idari dava sayılabilecek bazı davaları adli yargının görev alanına dâhil etmiştir. Bu davalara, tapu sicilinin hukuka aykırı tutulmasından dolayı devlete karşı açılacak tazminat davaları, şahsi hâl sicillerinin hukuka aykırı tutulması nedeni ile açılacak davalar, icra müdür ve müdür yardımcılarının kusurlarıyla verdikleri zarardan kaynaklanan tazminat davaları, hâkimlerin verdikleri zararlardan dolayı devlete karşı açılacak tazminat davaları, bilirkişinin sorumluluğunu gerektiren hâllerde devlete karşı açılan tazminat davaları, kamulaştırma bedeline itiraz davaları ve orman sınırlarına itiraz davaları gibi davalar örnek olarak verilebilir.

- İdari yargının mahkeme teşkilat sistemi de adli yargıya paralel olarak düzenlenmiştir. İdari yargı alanındaki ilk derece mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinden oluşmaktadır. Bu

mahkemelerin verdiği kararlara karşı ikinci derece (bir üst mercii) mahkemesi olan Bölge İdare Mahkemesi'ne başvurmak mümkündür. *İlk derece mahkemelerinin verdiği kararlara karşı bir üst derece (ikinci derece) mahkemesine yapılan başvuru istinaf yolu olarak nitelendirilir.* Bölge idare idare mahkemelerinin istinaf incelemesi sonunda verdikleri kararlara karşı ise üçüncü derece (en üst, son derece) mahkemesi olarak Danıştay'a başvurmak mümkündür. Bölge idare mahkemesi kararlarına karşı Danıştay'a yapılan başvuru temyiz yolu olarak adlandırılır.

- **Not:** İdari yargı kişilerin Devlete karşı açtıkları davaların çözümüne hizmet eden yargı koludur. Vergi uyuşmazlıkları da bu yargı kolunun kapsamı içinde kalır
- Bu yargı kolunun üst mahkemesi Danıştay'dır.
- **Adli yargı**

Adli yargının Anayasal dayanağını ise bu yargı kolunun en üst derece mahkemesi olan Yargıtay'ın düzenlendiği Anayasa'nın 154'üncü maddesi oluşturur.

- Adli yargı alanındaki mahkemeler hukuk ve ceza mahkemeleri diye ikiye ayrılır. Ceza hukuku alanında ilk derece mahkemesi olarak yargılama yapan merciler asliye ceza ve ağır ceza mahkemeleridir. Bunların yanında çocuk mahkemeleri, fikrî ve sınai haklar ceza mahkemeleri ve icra ceza mahkemeleri de mevcuttur. Buna paralel olarak hukuk mahkemeleri de sulh hukuk mahkemesi ve asliye hukuk mahkemesi gibi genel mahkemelerin yanı sıra tüketici mahkemeleri, aile mahkemeleri, iş mahkemeleri, icra mahkemeleri, kadastro mahkemeleri, asliye ticaret mahkemeleri ve fikri ve sınai haklar hukuk mahkemeleri gibi özel mahkemelerden oluşmaktadır.
- İşaret ettiğimiz bu ilk derece mahkemelerinin verdiği kararlara karşı başvurulacak ikinci derece merci ise bölge adliye mahkemesidir. *Bölge adliye mahkemesine yapılan bu başvuru istinaf kanun yolu olarak nitelendirilir*

Not: Diğer yargı kollarının görev alanına girmeyen uyuşmazlıklar adli yargı kolunda çözülür.

- Adli yargı kolu hukuk yargısı ve ceza yargısı olmak üzere ikiye ayrılır
- *Yargıtay'a yapılan bu başvuru temyiz kanun yolu olarak nitelendirilir.*

Adli yargı alanındaki hukuk ve ceza mahkemeleri farklı yargı kolu teşkil etmezler. Bilakis bunlar aynı yargı kolunun iki farklı görevli mahkemeleridir. Dolayısıyla hukuk ve ceza mahkemeleri arasındaki ilişki bir yargı yolu ilişkisi değil, görev ilişkisidir. Ceza yargılamasında uygulanan usul kanunu Ceza Muhakemesi Kanunu'dur (CMK). Buna karşılık hukuk yargılamasında Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) uygulanır.

- *İşaret ettiğimiz bütün bu yargı kolları içerisinde medeni usul hukuku, adli yargının hukuk yargı kolu ile ilgilenmektedir.* Esasen bizim, bu aşamadan sonra işleyeceğimiz konular da adli yargının hukuk yargı koluna ilişkin olacaktır
- **Not:** Çekişmesiz yargı işleri mutlak çekişmesiz yargı işleri ve nispi çekişmesiz yargı işleri olarak ikiye ayrılır.
- **MEDENİ USUL HUKUKUNDA ÇEKİŞMELİ YARGI ÇEKİŞMESİZ YARGI AYRIMI**
- *Çekişmesiz yargı işlerine ilişkin olarak, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 382'nci maddesinde iki grup çekişmesiz yargı işinin düzenlendiğini söylemek mümkündür. Bunlardan ilki mutlak çekişmesiz yargı işleridir. Mutlak çekişmesiz yargı işlerinin neler olduğunu Kanun teker teker saymıştır (Bu konuda bakınız, HMK md. 382/2).* Mesela, kişiler hukukuna ilişkin olarak, ergin kılınma, ad soyad değişikliği, gaiplik kararı, kişisel durum sicillerinin düzeltilmesi; aile hukukundaki çekişmesiz yargı işlerine ilişkin olarak; gaiplik nedeniyle evliliğin feshi, terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi ... vb.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 382/2’de sayılan bu işlerin çekişmesiz yargı işi olup olmadığını tespit etmek için başka bir kritere bakmaya gerek yoktur. Başka bir ifade ile, bu işle Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 382/1’de belirtilen kriterlerin hiç birisini taşımasa dahi çekişmesiz yargı işi olarak adlandırılırlar [4, 5, 8].

- Kanun’un işaret ettiği ikinci grup çekişmesiz yargı işi ise nisbi çekişmesiz yargı işleridir. Bu tip çekişmesiz yargı işlerinin neler olduğunu kanun koyucu teker teker saymamıştır. Sadece mahkeme önünde ileri sürülen bir talebin çekişmesiz yargı işi teşkil edip etmediğini belirleme yetkisini mahkemeye bırakmıştır
- *Uyuşmazlık yokluğu kriteri (husumet yokluğu kriteri)*: Başvuran ilgili mahkemeden, bir uyuşmazlığın çözümünü talep etmiyor
- **Not:** Nispi çekişmesiz yargı işlerinin neler olduğu, kanunda tek tek sayılmamıştır
- **Sübjektif hakkın ihlalinin olmaması kriteri:** Çekişmeli yargının özü esasen sübjektif hak ihlaline dayanır. Buna karşılık, çekişmesiz yargıda mahkemeye başvuran ilgili, herhangi bir kimsenin kendi sübjektif hakkını ihlal ettiğini ileri sürmez
- *Kendiliğinden (resen) harekete geçme kriteri:* Hâkimin bir uyuşmazlığı ele alıp çözebilmesi için herhangi bir talebe gerek olmadığı hâllerde, kendiliğinden harekete geçme ilkesinin varlığından bahsedilir Hukuk yargısı alanında hâkimin kendiliğinden harekete geçtiği hâller çok az olmakla birlikte, istisnai bazı hâllerde hâkim, talep olmadan da harekete geçip karar verebilmektedir

Çekişmesiz Yargının Diğer Özellikleri

- Çekişmesiz yargıda genel görevli mahkeme sulh hukuk mahkemesidir
- **Not:** Çekişmesiz yargı alanında verilen kararlar maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmezler.
- Çekişmesiz yargı işlerinde taraf kavramı yerine ilgili kavramı kullanılır. Zira bu alanda taraflar arasında bir husumet olmadığı gibi, bir sübjektif hak ihlali de yoktur. Bu nedenle dilekçelerde davacı ve davalı kavramları yerine, talepte bulunan ve ilgili kavramına yer verilir.
- Çekişmesiz yargı işlerinde niteliğine uygun olduğu ölçüde basit yargılama usulü uygulanır
- Çekişmesiz yargı işleri büyük ölçüde kamu düzeni ile ilgilidir. Bu nedenle çekişmesiz yargı alanında kendiliğinden (resen) harekete geçme ilkesi geçerlidir
- Çekişmesiz yargı işleri neticesinde verilen kararlar maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez. Bu nedenle, kararın hukuka aykırı olması hâlinde hâkimin kararından her zaman dönmesi mümkündür
- Çekişmesiz yargı işlerinde verilen kararlara karşı hukuki yararı bulunan ilgililer, özel kanuni düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla, kararın öğrenilmesinden itibaren iki hafta içinde bu kanun hükümleri dairesinde istinaf yoluna başvurabilirler. Ancak bu kararlara karşı temyiz yolu kapalıdır

-
-
-
-
-

• DEĞERLENDİRME SORULARI

- 1. Medeni usul hukukunun amacı bakımından aşağıdakilerden hangisi söylenemez? a) Maddi gerçeğe ulaşmak
- b) Suç işleyenleri en kısa zamanda cezalandırmak
- c) Sübjektif hakları korumak
- d) Toplumsal barışı sağlamak
- e) Adaletli karar verilmesini sağlamak
-
-
- 2. Medeni usul hukuku alanında uygulanan temel kanun aşağıdakilerden hangisidir? a) İdari Yargılama Usulü Kanunu
- b) Ceza Muhakemesi Kanunu
- c) Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu
- d) Hukuk Muhakemeleri Kanunu
- e) Türk Medeni Kanunu
-
-
- 3. Aşağıdaki yargı kollarından hangisi 16 Nisan 2017 referandumu sonucunda kaldırılmıştır? a) Anayasa yargısı
- b) İdari yargı
- c) Arabuluculuk
- d) Askerî yargı
- e) Adli yargı
-
-
- 4. Farklı yargı kolları arasındaki görev ve hüküm uyumsuzluklarını gidermekle görevli yüksek mahkeme aşağıdakilerden hangisidir?
- a) Anayasa Mahkemesi
- b) Sayıştay
- c) Danıştay
- d) Uyuşmazlık Mahkemesi
- e) Yüksek Seçim Kurulu
-

- Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi 17
- Medeni Usul Hukuku Hakkında Genel Bilgiler
- 5. Farklı yargı kolları arasındaki ilişkiyi en iyi anlatan kavram aşağıdakilerden hangisidir? a) Yargı hakkı
- b) İş bölümü
- c) Yetki
- d) Yargısal faaliyet
- e) Yargı yolu
-
-
- 6. Aşağıdakilerden hangisi adli yargı koluna dâhil bir mahkeme değildir? a) Vergi mahkemesi
- b) Bölge adliye mahkemesi
- c) Ağır ceza Mahkemesi
- d) Asliye ticaret mahkemesi
- e) Yargıtay
-
-
- 7. Adli yargı kolunun en üst derece mahkemesi aşağıdakilerden hangisidir? a) Askerî Yargıtay
- b) Danıştay
- c) Sayıştay
- d) Yargıtay
- e) Anayasa Mahkemesi
-
-
- I. Uyuşmazlık yokluğu
- II. Kendiliğinden harekete geçme
- III. Taleple bağlı olmama
- IV. Kanunda açıkça düzenlenmiş olma
- V. Sübjektif hakkın ihlalinin yokluğu
- 8. Çekişmesiz yargıyı çekişmeli yargıdan ayıran kriterler aşağıdaki şıklardan hangisinde doğru olarak verilmiştir? a) I, IV ve V
- b) I, III ve IV
- c) I, II ve V
- d) II, III ve IV
- e) II, IV ve V
-
-

- Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi 18
- Medeni Usul Hukuku Hakkında Genel Bilgiler
- 9. Aşağıdakilerden hangisi çekişmesiz yargıya ilişkin doğru bir bilgi değildir?
- a) Temyiz yolu kapalıdır.
- b) Kararlar maddi anlamda kesin hüküm teşkil eder.
- c) Kanunda aksi belirtilmediği sürece sulh hukuk mahkemeleri görevlidir.
- d) Kendiliğinden araştırma ilkesi geçerlidir.
- e) Kural olarak basit yargılama usulü uygulanır.
-
- 10. Aşağıdakilerden hangisi çekişmesiz yargıya örnek teşkil etmez?
- a) Boşanma davası
- b) Vesayet işleri
- c) Mirasçılık belgesi verilmesi
- d) Kıymetli evrakın iptali
- e) İflasın kaldırılması
-
- **Cevap Anahtarı:**
- 1.b, 2.d, 3.d, 4.d, 5.e, 6.a, 7.d, 8.c, 9.b, 10. a